

Forord

Nye kommunikationssteder giver sprogbrugen nye betingelser, hvilket igen kan have konsekvenser for sprogbrugen og sprogd udviklingen på alle sprogets områder – ortografi, orddannelse, ordforrådets udvikling, syntaks og pragmatik – og for sprognormer og holdninger til sprogbrugen.

Vi ved dog ikke ret meget om sprogbrugen og sprognormerne i de nye medier, det vil sige i fx sms, chat, blogs, Twitter, Facebook, e-mail og Messenger, når det gælder dansk (og de andre nordiske sprog). Vi mangler at få belyst om og hvordan sprogbrugen er særlig i disse medier, hvilke sprognormer der har udviklet sig og (implicit og eksplicit) kommer til udtryk her, ligesom vi endnu ikke har viden om præcis hvordan det danske sprog i de nye medier adskiller sig fra brugen af skriftsproget i de traditionelle medier (fx skoletekster, avisartikler, bøger og fysiske breve), eller om hvordan de formodede særsproglige træk i de nye medier måtte påvirke skriftsproget i de traditionelle medier.

Indtil nu har den danske (og skandinaviske) forskning koncentreret sig om at beskrive de nye medier fra forskellige vinkler som ikke har været særligt sproglige: Unges *brug af medier* er behandlet, det *tekniske* aspekt i forbindelse med sprogbrugen, fx stavekontroller og såkaldt intelligente ordbøger, er behandlet, og unges *kommunikationsstrategier* har været i fokus – men det har været de unges *interaktion* og ikke *sproget* som sådan der har været fokuseret på.

Med dette temanummer af NyS tilvejebringer vi den første samlede danske fremstilling af artikler om ”Sprogbrugen i de nye medier”.

Den første artikel i denne udgave af NyS, *Tale er tale, skrift er skrift. Om skriftsproget i de nye medier*, går i rette med en antagelse blandt lægfolk og (i hvert fald en del) fagfolk der har hersket lige så længe som de nye medier har eksisteret, nemlig at sprogbrugen i de nye medier kan opfattes som en mellemting mellem skriftsprog og talesprog. Artiklens forfatter, Eva Skafte Jensen, slår fast at sprogbrugen i de nye medier

må betragtes som skriftsprog, bl.a. ved at argumentere for at sprogbrugen i de nye medier ikke kan sammenlignes med turtagning i samtaler, og at det der umiddelbart kunne ligne en lydefterlignende ortografisk gengivelse af visse ord, i høj grad er konventionaliseret sprogbrug, snarere end netop lydefterlignende.

I den næste artikel, *Sproglige forandringer i de nye medier – fra chatstil til hashtagpoesi*, bliver der også taget udgangspunkt i de nye mediers opkomst, bl.a. med et historisk oprids af tendenser i forskningen i de nye medier fra internettets udbredelse i 1980'erne og 1990'erne. I artiklen giver Tina Thode Hougaard os indblik i hvordan sprogbrugen i de nye medier har udviklet sig fra den undersøgelse af sprogbrugen i chat hun lavede for 10 år siden (2004), til i dag (2014) hvor hun har foretaget en spørgeskemaundersøgelse af rapporteret sprogbrug i de nye medier. Undersøgelsen viser bl.a. at sproglige træk som var udbredte i 00'ernes chat, som fx rebussprog (fx *4tæl*) og netkronymer (fx *G* for 'griner'), ikke bruges i de sociale medier i dag ifølge spørgeskemaundersøgelsernes respondenter. Til gengæld bruges i dag fx en sproglig nyskabelse som hashtagget (fx *#øretavernesholdeplads*) som en metakommentar til et billede eller en tekst.

Afvigende ortografi i de nye medier er også udgangspunktet for den næste artikel med titlen *Normativitet som social ressource på Facebook*. Her ser Liva Hyttel-Sørensen og Andreas Stæhr på unges rettepraksisser på Facebook, dvs. både selv-initierede rettelser af afvigende ortografi og rettelser af andres sproglige praksis. Forfatterne viser hvordan de unge er orienteret mod en officiel standardortografisk norm, og altså dermed ikke er ligeglade med hvordan de selv eller andre staver, som det nogle gange påstås i offentligheden, og hvordan de unge ligeledes orienterer sig mod en uofficiel "vennenorm", ligesom de bruger forskellige metasproglige strategier som har social betydning.

Også artiklen *"Det kommer an på hvilken stavefejl det er"*. *Unge holdninger til stavefejl i nye medier* har unge og afvigende ortografi som emne. I denne artikel undersøger Anna Kristiansen og Marianne Rathje unges bevidste og ubevidste holdninger til stavefejl i de nye medier. Undersøgelsen viser, ligesom den forrige, at de unge bestemt ikke er ligeglade med ortografien i de nye medier, de går tværtimod meget op i hvordan der staves, og bedømmer generelt sprogbrugere der begår stavefejl,

som mindre intelligente. Men holdningen til stavefejl begået i de nye medier varierer alt efter hvilken stavefejl der er tale om, og hvem teksten er rettet til.

Det aldersmæssige perspektiv bibeholdes i den næste artikel med titlen *Språk och berättelsestruktur i blogg – En jämförelse av hur en tonåring och en pensionär bloggar om en utflykt*. Theres Bellander undersøger en 16-årig teenagers og en 85-årig pensionists kommunikative aktivitet i blogtekster (dvs. sprogbrug, narrativstruktur og medium) for at finde ud af hvorfor bestemte sproglige resurser bruges (forskelligt). I teenagerens blogtekst forekommer en del ukonventionel sprogbrug, hvilket afspejler en orientering mod uorganiseret samvær med jævnaldrende og en måde at overføre mundtlig, uformel samtale til skrift, mens pensionistens blogtekst i modsætning hertil orienterer sig mod standardsprognormen og mod afrapportering af et organiseret samvær med jævnaldrende.

I temanummerets sidste artikel, *Om sammenhængen mellem sprogvvalg og kommunikativ rækkevidde på Facebook*, undersøger Astrid Westergaard facebookaktivitet blandt unge der har sønderjysk som førstesprog og tysk som andetsprog, med fokus på hvorfor de sproglige muligheder anvendes så uensartet i en gruppe af informanter, der stammer fra samme sproglige makrosamfund, og som har de samme varieteter (dvs. sønderjysk, tysk, rigsdansk) som valgmuligheder til interaktion. Westergaard finder at de unges statusopdateringer orienterer sig mod en normkonform sprogbrug der er tilpasset det samfund som afsenderen er en del af (dvs. rigsdansk) fordi det giver dem et bredt publikum, mens personlige beskeder eller bidrag til samtaler afviger fra den overordnede makronorm, hvilket kommer til udtryk i kodeskift til sønderjysk og tysk.

Med temanummeret om sprogbrug i de nye medier håber vi på at inspirere til mere forskning på området. God læselyst!

